

(Icoon van Christus in het Museum van Poblet)

Kerstbrief 2021 van Vader Generaal OCist

Wij wandelen, Heer, in het licht van uw gelaat

Dierbare broeders en zusters,

we zijn alweer een eind gevorderd in de Advent, waarin we ons, samen met heel de Kerk, voorbereiden om de gave te ontvangen van de komst van Gods Zoon, grote vreugde, mateloze vertroosting, verlossing en redding voor de hele wereld. Christus komt, Hij komt altijd aanwezig in ieder gebeuren van de wereldgeschiedenis, zoals Hij ook aanwezig komt in de geschiedenis van onze gemeenschappen en in de geschiedenis van ons eigen leven. Het is mooi in het Evangelie volgens Lucas te lezen hoe het gebeuren van de geboorte van Christus binnentreedt in het geheel van de mensengeschiedenis, die zowel keizer Augustus omvat in Rome, de hoofdstad van de wereld, als een jonggehuwd paar, Jozef en Maria, die wonen in een klein, arm en onbekend dorpje in Galilea. Ook vandaag treedt Christus binnen in de huidige wereldgeschiedenis en in ons eigen leven, in de geschiedenis die nu getekend is door de pandemie en zovele andere problemen.

Dit bewustzijn in geloof zou moeten maken dat we voortdurend onze blik richten op Jezus, opdat het licht van zijn gelaat ook vandaag zou kunnen komen om de geschiedenis van ons leven, van onze gemeenschap en van de hele wereld te verlichten.

Wie kan er gered worden?

Hoe zal dit gebeuren?

Twee maanden geleden, toen ik met onze zusters van Santa Susanna in Rome mediteerde over het verhaal van de rijke jongeling in het evangelie volgens Marcus (Mc 10,17-27), kwam ik tot een ontdekking die me sindsdien bijblijft. De jongeman drukt zijn verlangen uit naar het eeuwig leven, een verlangen dat hij niet heeft kunnen bevredigen, zelfs niet met het onderhouden van alle geboden, en we weten dat in deze versie Jezus de oproep om alles te verlaten gepaard laat gaan met een liefdevolle blik: "Toen keek Jezus hem liefdevol aan en sprak: 'Eén ding ontbreekt

u: ga verkopen wat ge bezit en geef het aan de armen, daarmee zult ge een schat bezitten in de hemel. En kom dan terug om Mij te volgen.” (Mc 10,21).

De jongeman gaat bedroefd weg, omdat zijn verlangen naar het eeuwig leven als het ware opgeslokt is door zijn gehechtheid aan zijn rijkdom. Ja, het is inderdaad een trieste en een vreselijke keuze de uitnodiging af te wijzen waarin Jezus heel zijn liefde heeft gelegd, alsof Hij tot de jongeman gezegd had: “Gij zijt kostbaar in mijn ogen, gij zijt waardevol, Ik heb u lief!” (Jes 43,4)

Terwijl deze man zich verwijdert, begint Jezus te spreken over het ernstige gevaar dat de gehechtheid aan aardse rijkdommen voor ons kan vormen, en zijn woorden brengen enige ongerustheid teweeg bij zijn leerlingen: “Jezus liet zijn blik rondgaan en Hij zei tot zijn leerlingen: ‘Hoe moeilijk is het voor degenen die geld hebben het Koninkrijk Gods binnen te gaan!’ De leerlingen stonden verbaasd over wat Hij zei. Daarom herhaalde Jezus: ‘Kinderen, wat is het moeilijk het Koninkrijk Gods binnen te gaan! Voor een kameel is het gemakkelijker door het oog van een naald te gaan, dan voor een rijke in het Koninkrijk Gods te komen.’ Toen waren ze nog meer verbijsterd, en ze zeiden tot elkaar: ‘Wie kan dan nog gered worden?’” (Mc 10,23-26)

Dit is het werkelijke probleem, dit is de uitdaging die ons allemaal ongerust zou moeten maken: Wie zal ons redden? Hoe kunnen we gered worden? Wat zal ons leven redden? Het is met deze vraag in het achterhoofd dat we alle omstandigheden zouden moeten doorleven, dat we heel ons leven tegemoet zouden moeten treden.

De blik die ons opent voor het onmogelijke

Hoe antwoordt Jezus op deze ongeruste vraag? Hij beperkt zich niet tot woorden, maar Hij antwoordt in de eerste plaats met een blik: “Jezus keek hen aan en zei: ‘Dit ligt niet in de macht der mensen, maar wel in die van God: want voor God is alles mogelijk.’” (Mc 10,27)

Tussen onze angst onszelf niet de kunnen redden, omdat we ons niet in staat voelen ons af te keren van onze afgoden, en anderzijds de genade van ons heil, schenkt Jezus ons de gave van zijn aanwezigheid, die ons liefdevol aankijkt. Na het vertrek van de rijke jongeling, die Hij met een bijzondere liefde had aangekeken, heeft Jezus zeker zijn leerlingen aangekeken met dezelfde liefde, met dezelfde vriendschap. Jezus kon niemand aankijken zonder liefde, zonder barmhartigheid, zonder tederheid, ook als Hij met een strenge blik keek naar degenen die zich vanuit een hypocriete houding tot Hem wendden. Jezus kijkt de mens steeds met liefde aan, omdat Hij God is, en God is liefde. De blik van de Heer drukt de oneindige liefde van zijn hart uit.

God weet dat we alleen niet in staat zijn ons te bekeren. Daarom zendt Hij zijn Zoon om op een zodanige manier aanwezig te zijn in ons leven dat Hij ieder van ons met een oneindige liefde aankijkt, die liefde die het leven van Christus zonder voorbehoud uitdrukt, vanaf de kribbe van Betlehem tot de dood op het kruis.

Ja, “voor God is alles mogelijk”, vooral de gave van onze redding, die voor onszelf onmogelijk is. God dringt ons het heil niet op, maar Hij biedt het ons gratis aan; in ruil vraagt Hij slechts één ding van ons: dat we zijn liefdevolle blik op ons toelaten, dat we instemmen met een uitwisseling van blikken en van liefde met Hem, dat we instemmen met een verbondenheid van hart, die onmogelijk is voor de mens, maar die de Heer mogelijk maakt omdat Hij ons oneindig liefheeft.

De liefdevolle blik aanvaarden die Christus tot ons richt, hierin bestaat het geheim van datgene wat het voor de Heer mogelijk maakt ons het onmogelijke te geven, de onmogelijke bekering, de onmogelijke redding, de onmogelijke onthechting van onszelf en van onze bezittingen, om vrij te worden om Jezus te volgen, om op weg te gaan met Hem, om leven te geven aan de armen en om te getuigen van de vreugde van het Evangelie.

Er zijn ook veel psalmen die dit mysterie willen bezingen als ze het licht van Gods aanschijn beschouwen, zoals psalm 80, die als een refrein deze aanroeping herhaalt: “Laat uw aanschijn over ons lichten, en wij zullen gered zijn!” (Ps 80,4.8.20)¹.

Hierin ligt heel de essentie van het christendom, in dit gebeuren van een redding die onmogelijk is voor de mens, maar die tot ervaring wordt als in ons leven het licht ontstoken wordt van het gelaat van Christus, van zijn aanwezigheid die ons liefdevol aankijkt, ook wanneer we ons diep in een afgrond van duisternis bevinden.

De mystieke contemplatie waartoe we allen geroepen zijn bestaat er niet in weet ik veel welke bovennatuurlijke visioenen te ontvangen, maar wel ons bewust te worden dat het liefdevolle gelaat van de Heer ons op dit moment aankijkt, zonder te oordelen of te veroordelen, zonder eisen die onze krachten te boven gaan. Het volstaat onze blik te richten naar zijn ogen om ons te realiseren dat Jezus alleen verlangt in ons leven en in ons hart het licht te ontsteken van zijn vriendschap die ons redt, met alles wat we zijn en wat we beleven. Als de rijke jongeling was blijven staan om deze blik te beschouwen, als hij blootgesteld was gebleven aan dit krachtige en tegelijk toch zachte licht, dan zou hij begrepen hebben dat wat er van hem werd gevraagd niet zozeer de bovenmenselijke inspanning was om alles te verlaten, maar wel de nederigheid om alles te ontvangen in de genade altijd bij Jezus te blijven. Al zijn bezittingen zouden als het ware verdwenen zijn uit het blikveld van zijn hart; hij zou er geen grotere waarde meer aan hechten dan aan de ervaring die hij had met Jezus, hij zou absoluut niets meer boven Christus kunnen verkiezen (cf. RB 72,11).

Wandelen in het licht van zijn gelaat

Maar we weten dat we, om dit te beleven, een weg moeten afleggen. Ook wijzelf bevinden ons dikwijls in de situatie van de rijke jongeling. Dikwijls ervaren we dat we bemind zijn door de Heer en voelen we ons geroepen tot een oneindige vrijheid, voelen we ons uitgenodigd om heel ons leven te geven, of alleen maar datgene wat we nu in handen hebben, en toch gaan we bedroefd heen.

¹ In de versie van het Abdijboek: “(Breng) in het licht van uw aanschijn bevrijding!”

We geven God niet de kans ons het onmogelijke te geven. Maar de barmhartigheid van de Vader biedt ons steeds weer opnieuw deze kans tot redding aan, steeds opnieuw roept Hij ons op om in vrijheid en in vreugde zijn Zoon te volgen op de weg van het leven. Hij biedt het ons opnieuw aan door het aanbod te herhalen van zijn liefdevolle blik, van het licht van zijn gelaat. Op wel duizend manieren, door ervaringen, ontmoetingen, omstandigheden, woorden, vernieuwt God de genadegave van het aanbod van een relatie met Jezus, die ons toelaat een nieuwe weg te gaan, die de dagelijkse weg van ons leven nieuw maakt. Misschien moet er uiterlijk niets veranderen, maar als het hart verandert, als het hart zich laat verlichten door de liefdevolle blik van Christus, dan wordt alles nieuw, ook de weg die we altijd al gaan, en die ons grijs en eentonig lijkt.

Dat is de paaservaring van de leerlingen van Emmaüs: “Brandde ons hart niet in ons, terwijl Hij onderweg met ons sprak?” (Lc 24,32). Maar het was ook, vele jaren eerder, de ervaring van de arme herders in Betlehem, of van de Wijzen, maar in de eerste plaats was het de ervaring van de Maagd Maria, toen ze op weg ging naar het bergland om Elisabeth te helpen en ze zong: “De Heer heeft welwillend neergezien op de kleinheid van zijn dienstmaagd” (Lc 1,48).

Vol vreugde Christus achternagaan, daarin bestaat onze redding, de redding die “onmogelijk is voor de mensen”, maar die de liefdevolle blik die Jezus tot ons richt, mogelijk maakt. Het eeuwig leven dat Christus aanbood aan de rijke jongeling bestond er niet in dat hij zich onmiddellijk in het Paradijs zou bevinden, zoals de goede moordenaar, maar wel dat hij Jezus kon volgen, dat hij op weg kon gaan met Hem en met de leerlingen die reeds bij Hem waren. Onze redding bestaat erin dat ons leven steeds meer een weg wordt samen met de Heiland, een weg die haar energie uitsluitend haalt uit de aanwezigheid van Jezus die ons aankijkt en ons bemint.

Samen op weg

Het is in de eerste plaats hieraan dat we moeten denken als Paus Franciscus ons vraagt om in de hele Kerk het synodale karakter van de christelijke ervaring te verdiepen, als een “samen op weg zijn” in het wederzijds luisteren naar elkaar. In een tijd die zozeer gedesoriënteerd is, is het wezenlijk dat de Kerk haar identiteit als volk van God beleeft en ervan getuigt, het volk van God dat doorheen de loop van de geschiedenis Christus volgt – de Weg, de Waarheid en het Leven – Christus die ons, zoals Benedictus het zo mooi uitdrukt aan het einde van zijn Regel, “allen tezamen wil geleiden tot het eeuwige leven” (RB 72,12), dus tot die volheid van leven die onmogelijk is voor de mensen, die de rijke jongeling aan Jezus vroeg en waar Jezus ons naartoe wil brengen door ons naar zich toe te lokken met het licht van zijn gelaat.

Nu begrijpen we dat we deze weg samen moeilijk kunnen gaan als we niet vertrekken van de blik van Christus. Als de rijke jongeling het licht van Jezus’ gelaat gevolgd zou zijn, dan zou hij meteen gemerkt hebben dat hij onderweg was in navolging van Hem samen met een steeds groter wordende groep van leerlingen,

het nieuwe volk dat de Kerk is. Maar ook de leerlingen die reeds bij Jezus waren, die reeds alles hadden verlaten om Hem te volgen, hadden het nodig en zullen het altijd nodig hebben terug te keren om te kijken naar de Heer die hen liefdevol aankijkt, opdat ze niet zouden blijven staan om “onder elkaar te spreken” en zich af te vragen: “Wie kan er gered worden?” (Mc 10,26)

Een synodaliteit die niet put uit de liefdevolle aanwezigheid van Jezus verliest al gauw de hoop en ze laat niet toe een weg te gaan. Als we niet leven in het licht van zijn gelaat, dan beginnen we vast te lopen op de grenzen van onze eigen mogelijkheden, maar als de weg van de Kerk de weg is die onmogelijk is voor de mensen, maar die God mogelijk maakt, dan maakt Hij ze tot werkelijkheid, tot een paaservaring van overwinning op de zonde en op de dood. Als we alleen onder elkaar overleggen, zonder ons met nederigheid en in aanbidding open te stellen voor de liefdevolle blik van Jezus, dan wordt ons gezicht somber van droefheid, zoals het gezicht van de rijke jongeling die heengaat (Mc 10,22) of dat van de leerlingen van Emmaüs (Lc 24,17). Onze gezichten, ons getuigenis, worden somber, ze geven geen licht aan de wereld omdat we vergeten meer waarde te hechten aan de liefdevolle blik van Jezus dan aan onze eigen blik, de blik van Jezus over onszelf en over de anderen, over de wereld en over de geschiedenis.

Een blik van verbondenheid

Zoals psalm 89 het uitdrukt: “Gelukkig het volk dat dit kent: de jubel, de stoot der bazuin, wandelt, Heer, in het licht van uw aanschijn!” (Ps 89,16)

Zonder licht kunnen we niet wandelen. Het licht van de wereld komt niet uit de wereld, maar het is Christus die de wereld liefheeft en haar wil redden. God heeft ons uitgekozen om te getuigen van dit licht, van deze liefde die de duisternis overwint en de mensheid redt. Onze verantwoordelijkheid als leerlingen van de Heer, en in het bijzonder als monniken en monialen, bestaat erin onszelf als eersten bloot te stellen aan het licht van het gelaat van Christus, opdat allen die wij ontmoeten ertoe gebracht zouden worden hun blik op Hem te richten en zich zouden realiseren met hoeveel liefde God hen van alle eeuwigheid aankijkt.

Alleen het licht van het gelaat van Christus schept broederlijkheid. Als we ons realiseren met hoeveel liefde Jezus ons persoonlijk aankijkt, dan ontdekken we meteen dat dit de blik is waarmee God naar iedere mens kijkt, naar ieder hart, naar ieder leven. In het verhaal van de rijke jongeling vermeldt Marcus tussen de blik gericht op deze jongeman en de blik op de leerlingen, ook nog een rondgaande blik van de Heer: “Toen liet Jezus zijn blik rondgaan en zei Hij tot zijn leerlingen: ‘Hoe moeilijk is het voor degenen die geld hebben het Koninkrijk Gods binnen te gaan!’” (Mc 10,23). Het is alsof Jezus aan zijn leerlingen de liefdevolle blik wou tonen waarmee de Goede Herder nauwkeurig over de hele wereld rondkijkt, op zoek naar ieder verloren schaap dat Hij wil terugbrengen naar de schaapsstal, naar het koninkrijk van God de Vader. Niets verbindt ons zozeer met de hele mensheid en met ieder individueel hart als de ervaring dat de liefde, waarmee Christus ons aankijkt, erop gericht is allen te omvatten, ze zoekt het gelaat van allen. Zoals toen

Hij de rijke jongeling aankeek, houdt Christus ook nu niet op ons aan te lokken om in te treden in zijn passie voor de redding van iedere mens. Maar zelfs om in verbondenheid te leven met de broeders en zusters van onze eigen gemeenschap, of van onze familie, zelfs om onder elkaar een gezamenlijke weg te gaan, is de voorwaarde niet onze goede wil, maar wel dat we ons overgeven aan de liefde waarmee de Heer ons aankijkt, persoonlijk, op ieder ogenblik en in alle omstandigheden.

De eerste glimlach van het Kind

Terwijl we ons samen aan het voorbereiden zijn op het Generaal Kapittel en we opgeroepen worden om onze specifieke bijdrage te leveren aan de synodale weg die de Heilige Vader in het leven geroepen heeft, zou ik graag willen dat we opnieuw vertrekken van de bron van iedere gemeenschappelijke weg van de leerlingen van Jezus Christus: het licht van zijn blik die ons liefdevol oproept om Hem te volgen. Als we niet steeds opnieuw van daaruit vertrekken, zal het onmogelijk zijn een weg te gaan van bekering tot het nieuwe leven dat de Heer ons schenkt. Maar het licht van zijn gelaat laat God toe “grote dingen te doen” (Lc 1,49), onmogelijke dingen te doen in ons, onder ons en in de wereld. Het volstaat dat we ons overgeven aan zijn liefde.

De nabijheid van Kerstmis doet er mij aan denken wat het voor Jozef en Maria moet betekend hebben dat het Kindje Jezus voor het eerst glimlachte, de eerste keer dat Jezus hen liefdevol, in dankbaarheid, met vreugde aankeek. Op dat moment hebben Maria en Jozef het licht gezien dat de wereld verlicht en redt.

Ook wij worden opgeroepen voortdurend deze ervaring op te doen. Alleen zo wordt het Kerstmis. Dit is de kerstwens die ik jullie van harte toewens in mijn arm maar voortdurend gebed voor jullie. Ik vertrouw me ook toe aan het uwe!

Fr. Mauro-Giuseppe Lepori
Generaal Abt OCist